C/2026/3720

10.7.2026

Nõukogu resolutsioon hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku teise tsükli (2026–2030) kohta, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas

(C/2026/3720)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

TULETADES MEELDE

— nõukogu resolutsiooni, mis käsitleb strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030), nõukogu resolutsiooni, mis käsitleb juhtimisstruktuuri strateegilisele raamistikule üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030), ning nõukogu resolutsiooni „Euroopa haridusruum: perspektiiv aastaks 2025 ja pärast seda“, milles sedastati, et nõukogu vaatab strateegilise raamistiku, sealhulgas ELi tasandi eesmärgid, juhtimisstruktuuri ja töömeetodid, 2025. aastal läbi ning teeb, kui see on asjakohane, teise tsükli jaoks vajalikud kohandused vastavalt Euroopa haridusruumi tegelikule olukorrale ja vajadustele või muudele olulistele arengutele Euroopa Liidus;

— poliitilist tausta, mis on esitatud I lisas,

TUNNUSTADES

— Euroopa haridus- ja koolitusalase koostöö olulist panust Euroopa poolaasta asjakohastesse osadesse,

KORRATES

— vajadust koordineerida ja ühtlustada kõiki ELi algatusi hariduse ja koolituse valdkonnas, eelkõige neid, mis on seotud oskuste ja pädevustega, austades samal ajal täielikult aluslepingutes sätestatud vastavate poliitikavaldkondade õiguslikku alust,

PIDADES TERVITATAVAKS

— komisjoni aruannet Euroopa haridusruumi 2021.–2030. aasta strateegilise raamistiku vahehindamise kohta ([1]),

RÕHUTAB, et

— muutlikus geopoliitilises reaalsuses on iga inimese isikliku arengu ning kestliku sotsiaalse ja majandusliku arengu, demokraatia, vastupanuvõime, sotsiaalse ühtekuuluvuse, konkurentsivõime ja valmisoleku seisukohast väga oluline toetada võrdse ja kaasava juurdepääsu saavutamist kõigi jaoks kättesaadavale kvaliteetsele haridusele ja koolitusele;

— hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö peaeesmärk on jätkuvalt Euroopa haridusruumi loomine. Seda arvesse võttes, ja selleks et üksikisikud ja ühiskond saavutaksid oma täieliku potentsiaali, tuleb haridust ja koolitust vaadelda terviklikust perspektiivist,

([1]) COM(2025) 340 final.

TUNNISTAB, et

— alates 2021. aastast on Euroopa haridusruumi loomisel tehtud märkimisväärseid edusamme ning kooskõlas strateegiliste prioriteetidega on käivitatud palju algatusi. Mitme algatuse rakendamist on vaja veel jätkata;

— nõukogu 2021. aasta resolutsioonid, mis käsitlevad strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, on jätkuvalt koostöö aluseks. Käesolevas nõukogu resolutsioonis vaadatakse need resolutsioonid läbi ja ajakohastatakse neid,

VÕTAB TEADMISEKS, et vastavalt komisjoni aruandele Euroopa haridusruumi 2021.–2030. aasta strateegilise raamistiku vahehindamise kohta

— on strateegilisel raamistikul ELi lisaväärtus, kuna see toob liikmesriigid kvantifitseeritud eesmärkide ja ühiste prioriteetide juurde kokku. Selle raames õnnestus saavutada tulemusi ja teha asjakohaseid parandusi. Euroopa haridusruumi rakendusvahendite rakendamine ja kombineerimine on tulemuslikud ning üksteisega ja prioriteetidega üldiselt sidusad. Tõenditest nähtub, et Euroopa haridusruumi raames suudeti võtta olulisi uusi ELi tasandi meetmeid, innustada ja toetada riiklikke reforme ning luua struktuurseid, süsteemseid ja kestlikke viise haridusasutuste tihedamaks üleeuroopaliseks koostööks. Mõnel juhul ületas ELi tasandi koostöö ootusi ja algseid eesmärke, pakkudes tõhusaid teabevahetuskanaleid ja koordineeritud reageerimist kriisiohjamises, suurendades seeläbi ELi vastupanuvõimet;

— seisneb strateegilise raamistiku tugevus selle kindlaks aluseks olevas vabatahtlikus koostöös ja koosloomises. Hindamise eesmärgil korraldatud konsultatsioonide käigus kinnitasid liikmesriigid oma tugevat tahet jätkata koostööd strateegilise raamistiku kaudu;

— on endiselt asjakohased peamised probleemid, mis on struktureeritud vastavalt nõukogu poolt 2021. aastal kindlaks määratud strateegilistele prioriteetidele ja kooskõlas nõukogu 2023. aasta resolutsiooniga;

— võib välja tuua mitu valdkonda, kus on veel arenguruumi: strateegilised prioriteedid, valdkonnaülene koordineerimine ja sidusus, juhtimismudel ning kaks suurt puudujääki (mõnele peamisele pikaajalisele või esilekerkivale prioriteedile ei ole seatud ELi tasandi eesmärke ning ELi algatustele järgnevate riiklike reformide kohta ei ole süstemaatilisi tõendeid);

— on Euroopa haridusruumi juhtimisstruktuurid (täpsemalt hariduse ja koolituse kõrgetasemeline töörühm, mida toetab koordineerimisnõukogu) taganud tugevama poliitilise juhtimise ja strateegilisema tegevuskava koostamise. Euroopa haridusruum on edendanud hariduse ja koolituse tõelist Euroopa mõõdet;

— on ELi tasandi eesmärkide saavutamine olnud ebaühtlane. Mitme eesmärgi puhul on märgata edusamme (näiteks koolist väljalangenute arv on vähenenud), kuid mõne teise puhul on edusammud olnud vähesed või on toimunud isegi tagasiminek (näiteks põhioskused),

VÕTAB SAMUTI TEADMISEKS

— komisjoni teatise oskuste liidu kohta, ([2]) milles rõhutatakse, et Euroopa konkurentsivõime eeldab mitmesuguseid oskusi alates põhioskustest kuni elukestva täiendus- ja ümberõppe kaudu oskuste omandamiseni. Komisjon kuulutab välja uue lähenemisviisi, mis sisaldab Euroopa poolaasta raames esitatud soovitust ELi 27 riiki hõlmava inimkapitali kohta ning mis ühendab haridus-, koolitus- ja tööhõivepoliitika ning koondab need ümber ühise konkurentsivõime visiooni;

— komisjoni teatise põhioskuste tegevuskava kohta, ([3]) mis on vastuseks põhilise kirjaoskuse, matemaatika- ja loodusteadusalaste teadmiste taseme langusele ([4]) ning milles käsitletakse ka põhiliste digioskuste ja kodanikuhariduse taseme langust ([5]);

([2]) COM(2025) 90 final.
([3]) COM(2025) 88 final.
([4]) Nagu tõendavad rahvusvaheline õpilaste hindamise programm PISA ja rahvusvaheline täiskasvanute oskuste uuring PIAAC.
([5]) Nagu tõendavad rahvusvaheline digikirjaoskuse ja infopädevuse uuring ICILS ja rahvusvaheline kodanikuhariduse uuring ICCS±.

— komisjoni teatise „MATI ([6])-hariduse strateegiline kava: konkurentsivõimet ja innovatsiooni toetavad oskused“, ([7]) mis osutab MATI valdkonnas kõigil hariduse ja koolituse tasemetel esile kerkivatele probleemidele, näiteks huvi ja osalusmäära vähenemine ning haridustulemuste halvenemine, MATI õpetajate nappus ning sooline ja mitmekesisuse lõhe – küsimused, millega nõukogu peab tegelema;

— komisjoni kavatsuse luua Euroopa oskuste prognoosimise vaatluskeskus ja Euroopa kõrgetasemeline oskuste nõukogu, nagu on märgitud teatises oskuste liidu kohta,

NÕUSTUB, et

1. selleks, et tänapäeva maailmas edu saavutada ning tulevaste ühiskonnas toimuvate muutustega majanduses ja tööturul toime tulla, peavad kõigil inimestel olema võtmepädevused elukestvas õppes ([8]) ning selles kontekstis on oluline roll mitmekeelsusel, interdistsiplinaarsetel pädevustel ja valdkonnaülestel oskustel. Selleks et seda jätkuvalt saavutada, on vaja kindlaks määrata poliitikameetmed, mis võiksid suurendada kõigi õppijate haridusalast edu, sealhulgas haridus- ja koolitusvõimalusi eri eluetappides;

2. EL seisab silmitsi konkurentsivõime probleemiga. Samal ajal kui haridus- ja koolitussüsteemidelt oodatakse, et nad tuleksid toime ka demograafiliste probleemidega, peavad need andma inimestele oskused, mida on vaja Euroopa konkurentsivõime ja strateegilise autonoomia suurendamiseks lähiaastatel ning rohe- ja digipöörde toetamiseks. Säilenõtkuse arendamine ning kriisidega toimetuleku võime ja kriisidest taastumise suutlikkuse arendamine aitab luua tulevikukindlaid haridus- ja koolitussüsteeme kogu ELis, tuginedes saadud kogemustele ning reageerides Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja mõjule ning sellele, millised on selle sõja tagajärjed Euroopa julgeolekule;

3. strateegiline raamistik üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal on peamine vahend, mille abil Euroopa haridusruumi toetada ja rakendada, tehes seda selle terviklikku lähenemisviisi arvesse võttes ja vajaduse korral koostoimes oskuste liiduga;

4. kuigi Euroopa haridusruumi loomisel on tehtud suuri edusamme, tuleb veel teha tööd, et see 2030. aastaks täielikult välja kujundada;

5. strateegilise raamistiku esimese tsükli arenguid arvesse võttes on vaja 2021. aastal seatud strateegilised prioriteedid, prioriteetsed valdkonnad ja ELi tasandi eesmärgid läbi vaadata ja neid kohandada ning rohe- ja digipöördealast haridust kõigi strateegiliste prioriteetide osas tugevdada;

6. Euroopa haridusruumi keskmes on endiselt kvaliteedi, võrdsuse, kaasatuse ja edu toetamine kõigi jaoks; see hõlmab kõiki Euroopa haridusruumi strateegilisi prioriteete. Teises tsüklis (2026–2030) käsitletakse strateegilises raamistikus olemas olevaid rahalisi vahendeid, kasutades järgmist kuut strateegilist prioriteeti.

([6]) Matemaatika, teadus, tehnoloogia, inseneeria.
([7]) COM(2025) 89 final.
([8]) Nagu on määratletud nõukogu 22. mai 2018. aasta soovituses võtmepädevuste kohta elukestvas õppes (ELT C 189, 4.6.2018, lk 1).

1. strateegiline prioriteet: kirjaoskus, matemaatika ja loodusteadused kõigi jaoks

Kvaliteetne haridus ja koolitus aitavad kõigil õppijatel arendada pädevusi, mis koosnevad teadmistest, oskustest ja hoiakutest, mis on inimese elukvaliteedi, tööhõivevõimaluste, sotsiaalse ühtekuuluvuse ja konkurentsivõime ning ELi vastupanuvõime ja valmisoleku seisukohast keskse tähtsusega. Selle eesmärgi saavutamiseks peaksid haridus- ja koolitussüsteemid tagama võrdse juurdepääsu, osalemise ja tulemused, edendades kvaliteetset õppimist, kaasatust ja heaolu. Kuigi strateegilise raamistiku esimeses tsüklis on tehtud edusamme, on endiselt väga oluline parandada haridust, koolitust ja oskusi, et edendada igas vanuses õppijate isiklikku arengut, kodanikuaktiivsust ja kutsealast arengut.

Kogu edasise õppe aluseks on piisava kirjaoskuse (lugemine, kirjutamine ja hea arusaamine kirjalikust ja suulisest infost) taseme ning piisava matemaatika ja loodusteaduste teadmiste taseme tagamine kõigile. See baas võimaldab õppijatel arendada nii laiemaid kui ka spetsialiseeritumaid pädevusi, näiteks MATI ([9]) valdkonnas, ning saavutada edu formaal- ja täiskasvanuhariduses, tööturul ja ühiskonnas laiemalt. Kirjaoskuse ning matemaatika- ja loodusteadusalaste teadmiste andmise juures on tähtsaim parandada õpetamise kvaliteeti ning suurendada võrdseid võimalusi ja kaasatust. See aitab tagada kõigi õppijate haridus- ja koolitusalase edukuse, mis on tänapäeval olulisem kui kunagi varem.

Euroopa seisab silmitsi kriitilise probleemiga: hiljutised rahvusvahelised hindamised, sealhulgas PISA test, näitavad, et lugemisoskus ning matemaatika- ja loodusteadusalased teadmised on murettekitavalt halvenenud ning üha suurem osa õpilastest ei saavuta minimaalset oskuste ja pädevuste taset. Selle probleemi lahendamiseks tuleb teha suuremaid jõupingutusi, sealhulgas selleks, et vähendada haridus- ja koolitussüsteemist varakult lahkumist ning parandada juurdepääsu kvaliteetsele alusharidusele ja lapsehoiule, eelkõige haavatavatest rühmadest pärit õppijate jaoks. Kõigile inimestele kirjaoskuse, matemaatika- ja loodusteadusalaste oskuste pakkumine ning elukestva õppe võtmepädevuste edendamine üldiselt on oluline inimeste isikliku ja kutsealase arengu jaoks ning aitab vähendada sotsiaal-majanduslikku ebavõrdsust ja oskuste nappust. Samal ajal peaks hariduse ja koolituse kvaliteedi parandamine suurendama tippsooritajate arvu, kui pidada silmas ka Euroopa innovatsioonisuutlikkuse ja konkurentsivõime tugevdamise eesmärki.

Kogu Euroopas on kehvade tulemustega õpilaste seas ülekaalus ebasoodsatest oludest pärit õppijad. Kui soovime, et meil oleksid tõeliselt kaasavad haridus- ja koolitussüsteemid, ei tohiks õppijate haridustaseme ja saavutuste puhul kõigil haridus- ja koolitustasemetel ning igat liiki hariduses ja koolituses määravaks osutuda isiklikud, sotsiaalsed ja majanduslikud tegurid. Kaasav haridus ja koolitus hõlmavad ka seda, et õppeprotsessides arendatakse valmisolekut võtta arvesse mitmekesisust, kaasatust ja mittediskrimineerimist. Sellega seoses on võrdselt oluline võidelda kõigi stereotüüpide vastu ning pakkuda vajalikku tuge puuetega ja hariduslike erivajadustega õppijatele.

2. strateegiline prioriteet: digioskuste ja kodanikuhariduse arendamine

Praeguses ülemaailmses kontekstis, mida iseloomustavad kriisid, kliimamuutused, kiired tehnoloogilised muutused, digitaliseerimine (sealhulgas tehisintellekt), suurenev polariseerumine, desinformatsiooni levik, üha suurenevad väljakutsed seoses demokraatlike normide ja väärtustega ning vähene demokraatlik osalemine, on kiiresti vaja tugevdada demokraatiat ja vastupanuvõimet Euroopa Liidus. Sellega seoses on oluline roll nii digitaalsel kui ka kodanikuharidusel.

Digioskused on tänapäeva eluks ülitähtsad ning on muutunud otsustavaks peaaegu kõigis ühiskonna ja majanduse valdkondades. Need on kodanikuaktiivsuse, tööalase konkurentsivõime, sotsiaalse kaasatuse ja heaolu võti, kuid neil on kõrgtaseme MATI valdkonna oskuste arendamise kaudu oluline roll ka Euroopa konkurentsivõime parandamisel. Digiõpe peaks hõlmama meediat, digi- ja andmepädevust, kriitilist mõtlemist, digitaalset heaolu, võitlust väär- ja desinformatsiooni vastu, küberkiusamist, vaenulikku ja kahjulikku kõnet ning teadmisi tehisintellektist, selle eetilisest ja vastutustundlikust kasutamisest ning muudest kujunemisjärgus tehnoloogiatest.

Praeguses kontekstis on sama oluline ka kodanikuharidus. Maailmas praegu valitsev olukord vajab informeeritud ja kaasatud kodanikke, kes mõistavad ja austavad demokraatlikke institutsioone, põhimõtteid ja protsesse kohalikul, riiklikul, Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil. Kodanikuharidus aitab kõigil inimestel omandada teadmisi, oskusi ja hoiakuid, mis on vajalikud aktiivseks ja vastutustundlikuks osalemiseks demokraatlikus elus ning sisukaks kodanikuosaluseks.

([9]) MATIK-õpe (praktilise kallakuga matemaatika-, teadus-, tehnoloogia-, inseneeria- ja kunstiõpe) on lähenemisviis, mis võimaldab rakendada loomepotentsiaali, mis tuleneb matemaatika, teaduse, tehnoloogia, inseneeria (MATI) ühendamisest kunstide ning humanitaar- ja sotsiaalteadustega.

Õpetamise Euroopa mõõde ([10]) võib aidata edendada ühiseid Euroopa väärtusi, ([11]) et edendada Euroopa identiteedi ja solidaarsuse tunnet. See peaks edendama kultuurilise mitmekesisuse austamist ja aitama õppijatel orienteeruda oma kohalikus, riiklikus, Euroopa ja ülemaailmses identiteedis. Kodanikuharidus käib käsikäes digi- ja rohepöördega seotud väljakutsete mõistmisega.

Kodanikuhariduse oluline aspekt on õpetamine ja õppimine demokraatia kaudu, selle kohta ja selle nimel. Haridus ja koolitus peaksid kõigis valdkondades ja kõigil tasemetel edendama demokraatlikke väärtusi, soodustama avatud dialoogi ja kriitilist mõtlemist ning käsitlema väär- ja desinformatsiooni (sealhulgas internetis). Koolid ning kõik muud haridus- ja koolitusasutused peaksid toimima demokraatlike kogukondadena, kus õppijad saavad osaleda, pidada dialoogi ja teha üheskoos otsuseid. Õpetajad, haridustöötajad, koolitajad ja juhid kõigil haridus- ja koolitustasemetel peaksid olema hästi ette valmistatud, et täita olulist rolli kaasava ja osaluspõhise õpikeskkonna loomisel, mis kajastab demokraatlikke väärtusi praktikas. Sellega seoses on digi- ja kodanikuharidus eriti oluline, et aidata õppijatel kriitiliselt mõelda ning internetis turvaliselt ja vastutustundlikult tegutseda. Laste heaolu ja ohutuse tagamiseks on vaja kujundada eetiline ekraanikasutuse käsitus.

Keskenduda tuleks kodanikuaktiivsuse edendamisele, andes üksikisikutele pädevuse ja usalduse konstruktiivseks osalemiseks oma kogukondades ja demokraatlikus protsessis kõigil tasanditel.

Rohepööret ja kestlikku arengut toetav õpe ([12]) ning kodanikuharidus on omavahel tihedalt seotud ja olulised ka Euroopa konkurentsivõime seisukohast. Kõigil haridus- ja koolitustasemetel õpilaste ettevalmistamine ühiskondlikele ja keskkonnaprobleemidele reageerimiseks ning igat liiki hariduses ja koolituses on aktiivseks ja vastutustundlikuks kodanikuks olemise keskne aspekt. See hõlmab inimestele selliste teadmiste, oskuste ja hoiakute andmist, mis on vajalikud sisuliseks osalemiseks rohe- ja digipöördes ning õiglase, sotsiaalselt ja keskkonnaalaselt kestliku ühiskonna rajamises.

3. strateegiline prioriteet: elukestva õppe ja liikuvuse võimaldamine kõigile

Ühiskondlikud, tehnoloogilised, keskkonnaalased ja majanduslikud väljakutsed mõjutavad üha enam meie elu- ja töökorraldust. Eelkõige nõuab tehnoloogia areng elanikkonnalt ümberõpet ja oskuste täiendamist. Elukestev õpe on kliimakriisi ja tehnoloogiliste muutuste kontekstis väga oluline, kuna see aitab inimestel suurendada vastupanuvõimet ning olla valmis käimasolevateks keskkonnaalasteks ja ühiskondlikeks muutusteks. Sellega toetatakse rohe- ja digioskuste arendamist ning tagatakse, et inimesed saavad kohaneda tööturu uute ja tekkivate nõudmistega, aidates seeläbi kaasa kestlikumale elu- ja töökorraldusele. Ühiskonna pideva muutumise tõttu on elukestev õpe isikliku, kodaniku- ja kutsealase arengu jaoks hädavajalik. Siiski on vaja teha täiendavaid edusamme, et pakkuda kõigile paindlikke ja kvaliteetseid elukestva õppe võimalusi.

Täiskasvanute keskmine õppes osalemise määr ELis on endiselt madal. Haridus- ja koolitussüsteemid peaksid muutuma paindlikumaks, vastupanuvõimelisemaks, tulevikukindlamaks ja köitvamaks, nii et need jõuaksid mitmekesisemate õppijarühmadeni, sealhulgas nendeni, kelle oskuste tase on madal. Nad peavad tagama kvalifikatsioonide tunnustamise ja varasemate õpingute valideerimise ning pakkuma täiendkoolituse ja ümberõppe võimalusi, sealhulgas kõrgematel kvalifikatsioonitasemetel ja kogu tööelu jooksul, näiteks mikrokvalifikatsioonitunnistuste kaudu. Lisaks võivad uuenduslikud õppimisvõimalused, uued hariduskäsitlused ja elukestev karjäärinõustamine aidata võtta paremini arvesse suurema hulga õppijate vajadusi, kuna üha suurem hulk täiskasvanuid vajab ümberõpet ja oskuste täiendamist. Erilist tähelepanu tuleks pöörata tõrjutud taustaga õppijate ning puuetega ja hariduslike erivajadustega õppijate toetamisele.

([10]) Seda tuleb edendada kooskõlas nõukogu 22. mai 2018. aasta soovitusega, milles käsitletakse ühiste väärtuste, kaasava hariduse ja õpetamise Euroopa mõõtme edendamist (ELT C 195, 7.6.2018, lk 1).
([11]) Nagu on väljendatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas.
([12]) Nõukogu 16. juuni 2022. aasta soovitus rohepööret ja kestlikku arengut toetava õppe kohta (ELT C 243, 27.6.2022, lk 1).

Õppijate, õpetajate, haridustöötajate, õpetajate koolitajate ja töötajate liikuvust tuleks jätkuvalt edendada, eelkõige käimasoleva programmi Erasmus+ kaudu, mis on ELi koostöö oluline element ja vahend hariduse ja koolituse kvaliteedi ja kaasamise parandamiseks ning mitmekeelsuse, kultuuridevaheliste pädevuste, Euroopa identiteedi ja kodanikuaktiivsuse edendamiseks ELis ja mujal. Seetõttu tuleb teha täiendavaid jõupingutusi, et kõrvaldada olemasolevad tõkked õpi- ja õpetamisrändelt, sealhulgas välismaal veedetud õppeperioodide, kvaliteeditagamise ning välismaal veedetud õppeperioodide käigus omandatud kvalifikatsioonide ja saadud õpiväljundite automaatse vastastikuse tunnustamise valdkonnas ([13]). Oluline on püüelda tasakaalustatud liikuvuse poole, et tagada tasakaalustatud oskuste ringlus ja nende jaotamine, ning jälgida neid protsesse.

4. strateegiline prioriteet: atraktiivsuse, pädevuste ja motivatsiooni suurendamine hariduse- ja koolitusega seotud elukutsete puhul

Hariduse ja koolituse keskmes on õpetajad, koolitajad, haridus- ja koolitusjuhid ning muud haridustöötajad ja pedagoogiline personal kõigil tasanditel ja kõigis keskkondades.

Õpetajate nappus, eelkõige teatavates õppeainetes ja geograafilistes piirkondades, põhjustab ELi liikmesriikides üha suuremaid probleeme. Õpetajate, koolitajate ning muude haridustöötajate ja pedagoogilise personali motivatsioon mängib hariduse ja koolituse kvaliteedis olulist rolli. Seetõttu on vaja suurendada õpetaja kutse atraktiivsust ja väärtustamist ühiskonnas ning töötada välja paremad ja paindlikumad värbamisstrateegiad. Õpetajate, haridustöötajate ja koolitajate hariduse kvaliteet ning nende kutsealane areng, liikuvuse võimalused, töötingimused ja heaolu on peamised tegurid, mis suurendavad õpetajakutse atraktiivsust. Selleks et toetada innovatsiooni, kaasatust, kvaliteeti ja saavutusi hariduses ja koolituses, peavad haridustöötajad olema pädevad ja motiveeritud, milleks on vaja kvaliteetset kooliharidust ja pidevat kutsealast koolitust. Neid tuleks tunnustada ja neil peaksid olema karjääritegemise võimalused.

5. strateegiline prioriteet: tipptasemel ja atraktiivse Euroopa kutsehariduse ja -õppe edendamine

Nii esmasel kui ka jätkuval kutseõppel on oluline roll Euroopa tööjõu ettevalmistamisel tulevikuks. Kogu ELis seisavad riigid silmitsi kasvava tööjõupuudusega olulistes sektorites. Euroopa konkurentsivõime tagamiseks ja innovatsiooni edendamiseks on oluline suurendada kutsehariduse ja -õppe atraktiivsust, tipptaset ja kaasavust. Samuti on vaja edendada kutsehariduse ja -õppe tunnustamist ühiskonnas ning suurendada õppijate, lapsevanemate ja tööandjate teadlikkust selle kvaliteedist ja pakutavatest karjäärivõimalustest. Kopenhaageni protsess tõhustab Euroopa ühiseid jõupingutusi kvaliteetsete ja uuenduslike kutsehariduse ja -õppe süsteemide väljatöötamiseks, suurendades riikide ja Euroopa konkurentsivõimele ja vastupanuvõimele.

Käimasolev rohe- ja digipööre, eelkõige seoses tehisintellekti ja muude uuenduslike tehnoloogiate esilekerkimisega, nõuab uusi oskusi ja kohanemisvõimet ning kutseharidusel ja -õppel on oluline roll asjakohaste ja tõhusate lahenduste tagamisel. Kutsehariduse ja -õppe õpetajate ja koolitajate täiendõppe toetamine ning kutsehariduse ja -õppe taristu ajakohastamine on olulised rohe- ja digioskuste tulemuslikuks integreerimiseks õpetamistegevusse. Tööturu nõudmistega vastavusse viidud kutsehariduse ja -õppega tagatakse, et õppijad ei ole mitte ainult valmis praegusteks tööülesanneteks, vaid suudavad kohaneda ka tulevaste muutustega. Jätkuvalt on väga oluline tagada kutsehariduse ja -õppe vastavus tööturu vajadustele. Sama oluline on arendada kodakondsuse, ettevõtluse, digiõppe ja kestlikku arengut toetava hariduse kaudu asjakohasel tasemel muid valdkonnaüleseid oskusi ja pädevusi elukestvaks kohanemiseks tööturu muutuvate vajadustega ja isiklikuks arenguks.

On tungiv vajadus tugevdada MATI valdkonna kutseharidust ja -õpet, et tagada innovatsioon ja tehnoloogiline progress Euroopas. Tulevaste ühiskondlike ja majanduslike probleemide lahendamiseks on oluline julgustada noori – eelkõige tüdrukuid ja alaesindatud rühmi – osalema MATI valdkonna kutsehariduse ja -õppe programmides. Kutseharidusel ja -õppel on oluline roll ka rakendusuuringutes, innovatsioonis ja ettevõtluses, näiteks kutsehariduse tipptaseme keskuste kaudu.

([13]) Kooskõlas nõukogu 26. novembri 2018. aasta soovitusega kõrg- ja keskhariduskvalifikatsioonide ning välismaal veedetud õppeperioodide õpiväljundite automaatse vastastikuse tunnustamise edendamise kohta (ELT C 444, 10.12.2018, lk 1).

Mitmekesisuse parandamine kutsehariduse ja -õppe programmides on endiselt oluline väljakutse. Erilist tähelepanu tuleks pöörata tõrjutud taustaga õppijate ning hariduslike erivajadustega õppijate toetamisele. Kutsehariduse ja -õppe muutmine atraktiivseks, paindlikuks ja kaasavaks võimaluseks kõigi õppijate jaoks varajase karjäärinõustamise kaudu on oluline mitte ainult võrdõiguslikkuse seisukohast, vaid ka selleks, et tegeleda oskuste nappusega kogu Euroopas. Lisaks tuleks tunnustada ja edendada kutseharidust ja -õpet isikliku, akadeemilise ja kutsealase arengu võimalustena, mis on sama väärtuslikud kui need, mida pakub üldharidus.

Kutsehariduse ja -õppe atraktiivsuse edasiseks suurendamiseks on oluline edendada õpirände võimalusi. Piiriülese vahetuse soodustamine ning kvalifikatsioonide ja välismaal veedetud õppeperioodide tunnustamise parandamine võib muuta kutsehariduse ja -õppe dünaamilisemaks ja atraktiivsemaks kõigile õppijatele. Sellised jõupingutused edendavad ka konkurentsivõimet, Euroopa identiteedi tunnet ja koostööd.

Töökohapõhine õppimine on jätkuvalt tõhusate kutsehariduse ja -õppe süsteemide nurgakivi. Koolitusasutuste ja tööandjate vaheliste partnerluste tugevdamine ning õpipoisiõppe ja töökohapõhise õppe võimaluste laiendamine võib suurendada kutsehariduse ja -õppe programmide atraktiivsust ja asjakohasust.

Kutseharidus ja -õpe peaks tagama edasiõppimisvõimalused, et õppijad saaksid oma õpinguid jätkata, edendades kutsehariduse ja -õppe ning üld- või kõrghariduse vahelise ülemineku võimalusi. Peaks olema võimalik sujuvalt üle minna kutseõppelt täiendusõppele, sealhulgas kõrgharidusele, tagades seeläbi, et õppijad saavad jätkata oma oskuste arendamist kogu elu jooksul ja kohaneda muutuvate karjäärivõimalustega.

6. strateegiline prioriteet: konkurentsivõimelise Euroopa kõrghariduse edendamine

Kõrgharidusel, teadusuuringutel ja innovatsioonil on jätkuvalt oluline roll Euroopa Liidu tulevase konkurentsivõime, innovatsioonisuutlikkuse, atraktiivsuse ja ühiskonna vastupanuvõime tagamisel.

Euroopa kõrgharidusasutuste ([14]) koostöö tugevdamisel on juba tehtud märkimisväärseid edusamme, eeskätt Bologna protsessi peamiste kohustuste ja selliste algatuste rakendamise kaudu nagu Euroopa ülikoolide liidud ja nõukogu resolutsioon ühise Euroopa kraadi märgise kohta ja võimaliku ühise Euroopa kraadi loomiseks vajalike järgmiste sammude kohta: Euroopa konkurentsivõime ja Euroopa kõrghariduse atraktiivsuse suurendamine, ([15]) mis kiideti heaks 2025. aasta mais. Need jõupingutused on pannud aluse sügavamale integratsioonile ja liikuvusele ning edasine areng jätkub järgmistel aastatel. Jätkuv piiriülene koostöö mitte ainult ei paranda hariduse ja teadusuuringute kvaliteeti, vaid tugevdab ka demokraatiat ning arendab ühist Euroopa identiteeti ja väärtusi.

Tuleks jätkata tööd riikidevahelise koostöö takistuste kõrvaldamiseks, edendades selliste algatuste rakendamist nagu Euroopa ülikoolide liidud ja jätkates 2025. aasta mais kokku lepitud kolmeetapilist protsessi „eesmärgiga rakendada ühise Euroopa kraadi märgid ja sillutada teed ühisele Euroopa kraadile“ ([16]). Vaja on täiendavaid jõupingutusi, et tõhustada kvalifikatsioonide automaatset vastastikust tunnustamist, mis annab juurdepääsu edasistele õpingutele, ([17]) ning aitab samuti kaasa üliõpilaste ja õppijate liikuvuse parandamisele.

Bologna protsess on jätkuvalt Euroopa kõrgharidusmaastiku oluline nurgakivi. Strateegilise raamistiku ja Bologna protsessi koostoime tagamine on äärmiselt oluline, et vältida dubleerimist ja ebatõhusust ning toetada sidusamat Euroopa haridusruumi. Jätkuvalt on oluline tugevdada sidemeid Euroopa teadusruumiga.

([14]) Käesolevas resolutsioonis tähendab mõiste „kõrgharidusasutus“ kogu sektorit ehk kogu kolmanda taseme hariduse valdkonda, hõlmates seega kõiki kõrgharidusasutuste liike, kaasa arvatud liikmesriigi õiguse või tavade kohased akadeemilised ülikoolid, ülikoolide kolledžid, rakenduskõrgkoolid, kutsekõrgharidus- ja -koolitusasutused ning kunstikõrgkoolid.

([15]) ELT C, C/2025/2939, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2939/oj.

([16]) Kuigi arutelud ühise Euroopa kraadi üle on käimas, ei ole Euroopa Liidu Nõukogu veel vastu võtnud otsust selle võimaliku kasutuselevõtu kohta ning et kõiki viiteid ühisele Euroopa kraadile käesolevas nõukogu resolutsioonis tuleks tõlgendada seda arvestades.

([17]) Kooskõlas nõukogu 26. novembri 2018. aasta soovitusega kõrg- ja keskhariduskvalifikatsioonide ning välismaal veedetud õppeperioodide õpiväljundite automaatse vastastikuse tunnustamise edendamise kohta (ELT C 444, 10.12.2018, lk 1).

Selleks et tõhusalt vähendada suurenevat oskuste lõhet ja kõrghariduse omandanute nappust tööturul, tuleks kõrghariduse kättesaadavust laiendada, luues võimalusi igas vanuses ja igasuguse taustaga õppijatele ning kavandades paindlikke õppimisvõimalusi, mis edendavad elukestvat õpet, varasemate õpingute tunnustamist ning toetavad üliõpilaste ja töötajate heaolu. Üliõpilastel peab olema juurdepääs kvaliteetsele ja kaasavale kõrgharidusele ning nad peavad saama piisavat juhendamist ja tuge, et saavutada oma täielik potentsiaal.

Sama oluline on kaitsta akadeemilisi põhiväärtusi (sealhulgas akadeemilist vabadust) ja tunnustada kõrgharidusasutuste rolli demokraatlike ühiskondade edasise arengu toetamisel.

Akadeemiline personal on oluline Euroopa kõrgharidusasutuste õitsenguks ja tihedamaks riikidevaheliseks koostööks. Nende ees seisvate probleemide lahendamiseks on vaja toetada algatusi, mis tunnistavad ning teadvustavad nende erinevate rollide väärtust ning atraktiivse ja kestliku karjääri tähtsust kõrghariduses.

Teadusuuringutel ja innovatsioonil on keskne roll kõrghariduse püüdlustes reageerida keerukatele ühiskondlikele ja majanduslikele probleemidele. Tihedam koostöö kõrgharidusasutuste ja majandussektorite vahel on väga oluline, et viia koolituspakkumised vastavusse tööturu muutuvate nõudmistega.

MATI valdkonna kõrgharidus on väga oluline, et rahuldada nõudlust kvalifitseeritud spetsialistide järele peamistes sektorites, sealhulgas mikrokvalifikatsioonitunnistuste kasutamise kaudu. Kõrghariduses osalejate ja MATI valdkonna spetsialistide arvu suurendamiseks on väga oluline kaasata MATI valdkonna õpingutesse rohkem tüdrukuid ja naisi juba varasest east alates. Lisaks on rohe- ja digioskuste arendamine Euroopa kaksikülemineku ja strateegilise autonoomia toetamisel keskse tähtsusega. Suuremat tähelepanu tuleb pöörata ka kõrghariduse arendamisele seoses tehisintellektiga ning selle eetilise ja vastutustundliku kasutamisega. Tehisintellektil on sektorile suur mõju alates õpetamisest, õppimisest ja üliõpilaste hindamisest kuni teadusuuringute, innovatsiooni ja kõrgharidusasutuste sisemiste protsessideni.

RÕHUTAB, et:

— Euroopa haridusruumi juhtimist on võimalik tugevdada praeguste struktuuride raames. ([18]) Euroopa tasandi põhimõtted ja töömeetodid on tõestanud oma tõhusust ja paindlikkust;

— hariduse ja koolituse kõrgetasemelisel töörühmal on selle koordineerimisnõukogu toetusel oluline roll Euroopa haridus- ja koolitusalase koostöö strateegiliste ja valdkonnaüleste küsimuste, sealhulgas digiõppe ja -koolituse ning digioskuste ja -pädevustega seotud peamiste strateegiliste teemade ettevaataval kindlakstegemisel, arutamisel ja juhtimisel ([19]). Kõnealuse rolli tõhus täitmine on väga oluline;

— nõukogu ja roteeruva eesistujariigi õigused on suunava juhtimise seisukohalt jätkuvalt kesksel kohal, sealhulgas kõrgetasemelise töörühma koosolekute ja peadirektorite koosolekute korraldamisel;

— strateegilise raamistiku töörühmad, mis tegutsevad avatud koordinatsiooni meetodi alusel, on olulised ELi poliitika ettevalmistamiseks ja liikmesriikide ekspertide ühendamiseks. Nende volitused peaksid kajastama käesolevas resolutsioonis kindlaks määratud ajakohastatud strateegilisi prioriteete. Töörühmade vahelisi paralleelselt toimuvaid kohtumisi võiks edasi arendada, et tugevdada valdkondadevahelist lähenemisviisi ja tagada sidusam koostöö;

— oluline on tõhustada vastastikust õppimist, sealhulgas vastastikust nõustamist;

— teabe ja tulemuste levitamise vajadus on jätkuvalt otsustava tähtsusega kõigil tasanditel (kõrgetasemeline töörühm, peadirektorite kohtumised ja strateegilise raamistiku töörühmad). Sellesuunalisi jõupingutusi tuleks tugevdada,

([18]) Nagu on sätestatud nõukogu resolutsioonis, mis käsitleb juhtimisstruktuuri strateegilisele raamistikule üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030), (ELT C 497, 10.12.2021, lk 1).

([19]) Nagu on osutatud nõukogu 23. novembri 2023. aasta soovituses digioskuste ja -pädevuste õpetamise täiustamise kohta hariduses ja koolituses (ELT C, C/2024/1030, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1030/oj), ning nõukogu 23. novembri 2023. aasta soovituses peamiste edukat digiõpet ja -koolitust soodustavate tegurite kohta (ELT C, C/2024/1115, 24.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1115/oj).

KUTSUB LIIKMESRIIKE ÜLES:

1. tegema komisjoni toetusel ja avatud koordinatsiooni meetodit kasutades koostööd selle nimel, et tõhustada üleeuroopalist koostööd hariduse ja koolituse vallas ajavahemikul kuni 2030. aastani, tuginedes läbivaadatud strateegilistele prioriteetidele, põhimõtetele ja töömeetoditele ning 2026.–2030. aasta töötsükli iga strateegilise prioriteedi jaoks kokku lepitud konkreetsetele küsimustele ja meetmetele (esitatud III lisas);

2. kaaluma riikide prioriteetidele tuginedes ning riikide haridus- ja koolitusalast pädevust nõuetekohaselt arvesse võttes riigi ja piirkondlikul tasandil selliste meetmete vastuvõtmist, mis on suunatud edu saavutamisele strateegilises raamistikus esitatud strateegiliste prioriteetide osas ning aitavad ühiselt kaasa Euroopa haridusruumi ja käesoleva dokumendi II lisas kindlaks määratud ELi tasandi eesmärkide täielikule saavutamisele;

3. toetama juhtimisstruktuuri ja valitud töömeetodeid, võttes protsessi eest vastutuse;

4. kasutama tõhusalt ELi poliitikaid ja olemasolevaid rahastamisvahendeid, et toetada riiklike ja piirkondlike meetmete ja tegevuste rakendamist strateegiliste prioriteetide ja nendega seotud eesmärkide osas edusammude saavutamiseks ELi ja riiklikul tasandil,

SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTET TÄIELIKULT ARVESSE VÕTTES KUTSUB KOMISJONI ÜLES:

1. toetama liikmesriike ja tegema nendega koostööd selle raamistiku alusel koostööval viisil, tuginedes eespool kirjeldatud strateegilistele prioriteetidele, põhimõtetele ja töömeetoditele, ELi tasandi eesmärkidele ja II lisas esitatud näitajale ning 2026.–2030. aasta töötsükli iga strateegilise prioriteedi jaoks kokku lepitud konkreetsetele küsimustele ja meetmetele (esitatud III lisas);

2. tegema koostööd liikmesriikidega ja pakkuma konkreetset tuge, et hõlbustada vastastikust õppimist, analüüsi, vastastikust nõustamist ja heade tavade jagamist alushariduse ja lapsehoiu, koolide, kutsehariduse ja -õppe, kõrghariduse ja täiskasvanuhariduse valdkonnas ning valdkonnaülestes küsimustes; Selleks et tagada kõigi haridus- ja koolitussektorite hõlmatus, tuleks aktiivselt uurida võimalusi korraldada strateegilise raamistiku töörühmade järjestikuseid ja ühiseid koosolekuid;

3. analüüsima, eelkõige liikmesriikide esitatud teabe alusel koostatud eduaruannete kaudu, mil määral on tegeletud raamistiku strateegiliste prioriteetidega seoses Euroopa haridusruumi loomisega, aga ka seoses riikliku tasandi hariduse ja koolituse valdkonnas tehtava Euroopa koostööga hariduse ja koolituse valdkonna ülevaate kaudu. Liikmesriikide jaoks on keskse tähtsusega säilitada olemasolevate struktuuride aruandlus, võttes nõuetekohaselt arvesse halduskoormust;

4. tegema näitajate ja sihttasemete alalise töörühmas koostööd liikmesriikidega, et parandada andmete analüüsi ja kogumist, ning andma nõukogule selle töö kohta korrapäraselt aru;

5. jätkama kodanikuhariduse valdkonna näitajal põhineva metoodika väljatöötamist, et võimaldada kodanikuharidusega seotud eesmärgi edasiarendamist.

6. avaldama 2030. aastal lõpparuande, mis käsitleb strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030), ning tegema ettepaneku järgmise kümnendi koostööraamistiku kohta.

I LISA

POLIITILINE TAUST

Euroopa Liidu Nõukogu

1. Nõukogu resolutsioon, mis käsitleb strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030), ELT C 66, 26.2.2021, lk 1.

2. Nõukogu järeldused, mis käsitlevad võrdseid võimalusi ning kaasamist hariduse ja koolituse valdkonnas kõigi haridusalase edu edendamiseks, ELT C 221, 10.6.2021, lk 3.

3. Nõukogu järeldused, milles käsitletakse Euroopa ülikoolide algatust „Kõrghariduse, teadusuuringute, innovatsiooni ja ühiskonna ühendamine: tee sillutamine Euroopa kõrghariduse uuele mõõtmele“, ELT C 221, 10.6.2021, lk 14.

4. Nõukogu resolutsioon, mis käsitleb juhtimisstruktuuri strateegilisele raamistikule üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030), ELT C 497, 10.12.2021, lk 1.

5. Nõukogu resolutsioon, mis käsitleb uut Euroopa täiskasvanuhariduse tegevuskava 2021–2030, ELT C 504, 14.12.2021, lk 9.

6. Nõukogu 29. novembri 2021. aasta soovitus, milles käsitletakse põimõpet kvaliteetse ja kaasava põhi- ja keskhariduse tagamiseks, ELT C 504, 14.12.2021, lk 21.

7. Nõukogu 5. aprilli 2022. aasta soovitus, mis käsitleb võimaluste loomist tulemuslikuks Euroopa kõrghariduskoostööks, ELT C 160, 13.4.2022, lk 1.

8. Nõukogu järeldused õpetajate ja koolitajate liikuvuse, eelkõige Euroopa liikuvuse parandamiseks nende põhikoolituse ning tööalase täiendusõppe ja -koolituse ajal, ELT C 167, 21.4.2022, lk 2.

9. Nõukogu järeldused Euroopa strateegia kohta, mis käsitleb kõrgharidusasutuste mõjuvõimu suurendamist Euroopa tuleviku nimel, ELT C 167, 21.4.2022, lk 9.

10. Nõukogu 16. juuni 2022. aasta soovitus rohepööret ja kestlikku arengut toetava õppe kohta, ELT C 243, 27.6.2022, lk 1.

11. Nõukogu 28. novembri 2022. aasta soovitus, mis käsitleb õpiedu saavutamise teid ning millega asendatakse nõukogu 28. juuni 2011. aasta soovitus varakult haridussüsteemist lahkumise vähendamise poliitika kohta, ELT C 469, 9.12.2022, lk 1.

12. Nõukogu järeldused heaolu toetamise kohta digiõppes, ELT C 469, 9.12.2022, lk 19.

13. Nõukogu resolutsioon Euroopa haridusruumi kohta: perspektiiv aastaks 2025 ja pärast seda, ELT C 185, 26.5.2023, lk 35.

14. Nõukogu järeldused, milles käsitletakse edasist tegevust, mille eesmärk on päriselt saavutada automaatne vastastikune tunnustamine hariduse ja koolituse puhul, ELT C 185, 26.5.2023, lk 44.

15. Nõukogu järeldused, mis käsitlevad hariduse ja koolituse panust Euroopa ühiste väärtuste ja demokraatliku kodakondsuse tugevdamisse, ELT C, C/2023/1419, 1.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1419/oj.

16. Nõukogu 23. novembri 2023. aasta soovitus digioskuste ja -pädevuste õpetamise täiustamise kohta hariduses ja koolituses, ELT C, C/2024/1030, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1030/oj.

17. Nõukogu 23. novembri 2023. aasta soovitus peamiste edukat digiõpet ja -koolitust soodustavate tegurite kohta, ELT C, C/2024/1115, 24.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1115/oj.

18. Nõukogu 13. mai 2024. aasta soovitus „Liikuvus Euroopas“ – õpirände võimalused kõigile, ELT C, C/2024/3364, 14.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3364/oj.

19. Nõukogu järeldused, mis käsitlevad tõenditel põhineva haridus- ja koolituspoliitika ning -tegevuse edendamist Euroopa haridusruumi loomiseks, ELT C, C/2024/3642, 14.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3642/oj.

20. Nõukogu 25. novembri 2024. aasta soovitus atraktiivse ja kestliku karjääri kohta kõrghariduses, ELT C, C/2024/7282, 5.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7282/oj.

21. Nõukogu järeldused hariduse ja koolituse valdkonna strateegiliste partnerluste kohta, ELT C, C/2024/7400, 9.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7400/oj.

22. Nõukogu järeldused kaasavate ja õppijakesksete tavade kohta alushariduses ja lapsehoius ning koolihariduses, ELT C, C/2025/2796, 21.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2796/oj.

23. Nõukogu resolutsioon ühise Euroopa kraadi märgise kohta ja võimaliku ühise Euroopa kraadi loomiseks vajalike järgmiste sammude kohta: Euroopa konkurentsivõime ja Euroopa kõrghariduse atraktiivsuse suurendamine, ELT C, C/2025/2939, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2939/oj.

24. Nõukogu 12. mai 2025. aasta soovitus Euroopa kvaliteeditagamise ja tunnustamise süsteemi kohta kõrghariduses, ELT C, C/2025/3006, 28.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3006/oj.

Euroopa Komisjon

1. Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele Euroopa ülikoolistrateegia kohta, COM(2022) 16 final.

2. Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele Euroopa haridusruumi loomisel tehtud edusammude kohta, COM(2022) 700 final.

3. Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele Euroopa teaduskraadi loomise tegevuskava kohta, COM(2024) 144 final.

4. Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele põhioskuste tegevuskava kohta, COM(2025) 88 final.

5. Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „MATI-hariduse strateegiline kava: konkurentsivõimet ja innovatsiooni toetavad oskused“, COM(2025) 89 final.

6. Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Oskuste liit“, COM(2025) 90 final.

7. Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele Euroopa haridusruumi 2021.–2030. aasta strateegilise raamistiku vahehindamise kohta, COM(2025) 340 final.

Muud dokumendid

1. Tirana kommünikee (Euroopa kõrgharidusruumi ministrite konverents, Tirana 29.–30. mai 2024).
2. Herningi deklaratsioon atraktiivse ja kaasava kutsehariduse ja -koolituse kohta konkurentsivõime suurendamiseks ja kvaliteetsete töökohtade loomiseks aastatel 2026–2030 (12. september 2025).

II LISA

ELi TASANDI EESMÄRGID – Euroopa keskmise sooritusse võrdlustasemed hariduse ja koolituse valdkonnas

Edusammude seire ja väljakutsete kindlaksmääramise vahendina toimivad ning tõenditel põhineva poliitika kujundamisele rahvusvaheliselt võrreldavate andmete süsteemse kogumise ja analüüsi abil kaasa aitavad Euroopa keskmise sooritusse võrdlustasemed hariduse ja koolituse valdkonnas („ELi tasand eesmärgid“) peaksid toetama resolutsioonis kirjeldatud strateegilisi prioriteete 2026.–2030. aastaks. Need peaksid põhinema üksnes võrreldavatel ja usaldusväärsetel andmetel ning nendes peaks arvesse võtma liikmesriikide haridus- ja koolitussüsteemide eripära ning erinevat olukorda. Liikmesriigid peaksid saavutama need eesmärgid ühiselt ja neid ei tohiks pidada konkreetseteks eesmärkideks, mille liikmesriigid peaksid 2030. aastaks saavutama. Liikmesriike kutsutakse üles kaaluma asjakohaste riiklike eesmärkide kehtestamist.

Sellele tuginedes lepivad liikmesriigid kokku järgmistes ELi tasandi eesmärkides, mis tuleb saavutada 2030. aastaks järgmises üheksas sihtvaldkonnas:

1. **15-aastaste noorte õpitulemused lugemises, matemaatikas ja loodusteadustes**

a) Selliste 15-aastaste noorte osakaal, kelle lugemisoskuse ning matemaatika- ja loodusteadusalaste teadmiste tase on madal, peaks olema alla 15 % ([1]).

b) Tippsooritajate osakaal peaks lugemise, matemaatika ja loodusteaduste valdkonnas olema vähemalt 12 % ([2]).

c) Nende ebasoodsa sotsiaal-majandusliku taustaga õppijate osakaal, kes on saavutanud häid tulemusi vähemalt ühes valdkonnas (lugemine, matemaatika või loodusteadused), peaks olema vähemalt 25 % ([3]).

2. **Madala digioskuste tasemega kaheksanda klassi õpilased**

Madala arvutikirjaoskuse ja infopädevuse tasemega 8. klassi õpilaste osakaal peaks olema alla 15 % ([4]).

3. **Osalus alushariduses ja lapsehoius**

Alushariduses ja lapsehoius peaks osalema vähemalt 96 % lapsi kolmandast eluaastast kuni kohustusliku koolieani ([5]).

4. **Madala haridustasemega noored**

Madala haridustasemega noorte osakaal peaks olema väiksem kui 8 % ([6]).

([1]) Andmeallikaks on rahvusvaheline õpilaste hindamise programm (PISA), mille andmeid kogub ja haldab OECD. Eesmärgiga mõõdetakse nende 15-aastaste noorte (kes kohustusliku hariduse raames õpivad haridusasutustes seitsmendas klassis või kõrgemates klassides) osakaalu, kes vastava valdkonna (lugemine, matemaatika või loodusteadused) pädevusskaalal (skaalal 1–6) ei saavuta 2. taset.

([2]) Andmeallikaks on PISA. Eesmärgiga mõõdetakse nende 15-aastaste noorte (kes kohustusliku hariduse raames õpivad haridusasutustes seitsmendas klassis või kõrgemates klassides) osakaalu, kes saavutavad vastava valdkonna (lugemine, matemaatika või loodusteadused) pädevusskaalal (skaalal 1–6) 5. taseme või kõrgema taseme.

([3]) Andmeallikaks on PISA. Eesmärgiga mõõdetakse nende majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise staatuse indeksi alumisse veerandisse kuuluvate 15-aastaste noorte (kes kohustusliku hariduse raames õpivad haridusasutustes seitsmendas klassis või kõrgemates klassides) osakaalu, kes saavutavad vähemalt ühe valdkonna (lugemine, matemaatika või loodusteadused) pädevusskaalal (skaalal 1–6) 4. taseme või kõrgema taseme.

([4]) Eesmärk põhineb rahvusvahelisel arvuti- ja infopädevuse uuringul (*International Computer and Information Literacy Study* (ICILS)), mille viis läbi Rahvusvaheline Haridustulemuslikkuse Hindamise Assotsiatsioon (IEA). Eesmärgiga mõõdetakse kaheksanda kooliaasta (vanuses 13–14 aastat) õpilaste osakaalu, kes on arvutikirjaoskuse ja infopädevuse pädevusskaalal allpool 2. taseme künnist.

([5]) Andmeallikas on Eurostat (UNESCO, OECD ja Eurostati ühine andmete kogumine). Eesmärgiga mõõdetakse alushariduses ja lapsehoius osalevate laste osakaalu, hõlmates lapsi kolmandast eluaastast kuni kohustusliku koolieani.

([6]) Andmeallikaks on Eurostat (ELi töötõu-uuring). Eesmärgiga mõõdetakse 18–24-aastaste elanike osakaalu, kes on omandanud vaid põhihariduse ega osale enam formaalses või mitteformaalses hariduses või koolituses.

5. **Kõrghariduse omandamine**

Kõrghariduse omandanud 25–34-aastaste inimeste osakaal peaks olema vähemalt 47 % ([7]).

6. **Täiskasvanute osalus elukestvas õppes**

Vähemalt 60 % täiskasvanutest vanuses 25–64 peaks olema osalenud elukestvas õppes viimase 12 kuu jooksul ([8]).

7. **MATI valdkondades õppijad**

a) MATI valdkondade õpilaste osakaal kutsekeskhariduses peaks olema vähemalt 45 %, kusjuures vähemalt viiendik õpilastest peaks olema naissoost ([9]).

b) MATI valdkondade üliõpilaste osakaal peaks olema vähemalt 32 %, kusjuures vähemalt kaks üliõpilast viiest peaksid olema naissoost ([10]).

c) IKT valdkonna doktoriõppeprogrammides osalevate üliõpilaste osakaal peaks olema vähemalt 5 %, kusjuures vähemalt kolmandik üliõpilastest peaks olema naissoost ([11]).

8. **Õpiränne**

a) Kõrghariduses peaks õpirände kogemusega lõpetanute osakaal olema vähemalt 23 % ([12]).

b) Kutsehariduses peaks õpirände kogemusega õppijate osakaal olema vähemalt 12 % ([13]).

([7]) Andmeallikaks on Eurostat (ELi tööjõu-uuring). Eesmärgiga mõõdetakse 25–34-aastaste elanike osakaalu, kes on läbinud kolmanda taseme hariduse lühitsükli või omandanud bakalaureuse-, magistri- või doktorikraadi või samaväärse haridustaseme.

([8]) Eesmärki tervitasid ELi riigipead ja valitsusjuhid Porto deklaratsioonis ning Euroopa Ülemkogu oma 24.–25. juuni 2021. aasta järeldustes. Andmeallikas on Eurostat, praegu hinnatakse võimalust asendada andmeallikana kasutatav täiskasvanuhariduse uuring ELi tööjõu-uuringuga. Käimasolev andmete kogumine ELi tööjõu-uuringu raames algas 2022. aastal. Eesmärgiga mõõdetakse 25–64-aastaste osakaalu, kes on viimase 12 kuu jooksul osalenud formaalses või mitteformaalses hariduses ja koolituses (v. a juhendajaga töö käigus õppimine). Kui andmeallikas on lõplikult kinnitatud, võib nõukogu vajaduse korral teha otsuse eesmärgi läbivaatamise kohta.

([9]) Andmeallikas on Eurostat (UNESCO, OECD ja Eurostati ühine andmete kogumine). Eesmärgiga mõõdetakse loodusteadustes, matemaatikas, statistikas, info- ja kommunikatsioonitehnoloogias, inseneerias, tootmises ja ehituses osalevate õpilaste osakaalu kutsekeskhariduses ja kõrgharidusena mitte tunnustatava keskharidusejärgse hariduse tasemega õppes osalevate õpilaste koguarvust. Naissoost õpilaste puhul mõõdetakse eesmärgiga MATI valdkondades õppivate naiste osakaalu MATI valdkondade õpilaste koguarvust.

([10]) Andmeallikas on Eurostat (UNESCO, OECD ja Eurostati ühine andmete kogumine). Eesmärgiga mõõdetakse loodusteadustes, matemaatikas, statistikas, info- ja kommunikatsioonitehnoloogias, inseneerias, tootmises ja ehituses osalevate üliõpilaste osakaalu kolmanda taseme hariduse omandajate koguarvust. Naissoost üliõpilaste puhul mõõdetakse eesmärgiga MATI valdkondades õppivate naiste osakaalu MATI valdkondade üliõpilaste koguarvust.

([11]) Andmeallikas on Eurostat (UNESCO, OECD ja Eurostati ühine andmete kogumine). Eesmärgiga mõõdetakse info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) programmides osalevate üliõpilaste osakaalu doktoriõppes osalevate üliõpilaste koguarvust. Naissoost üliõpilaste puhul mõõdab eesmärk IKT programmides osalevate naiste osakaalu IKT programmides osalevate üliõpilaste koguarvust.

([12]) Andmeallikas on Eurostat (UNESCO, OECD ja Eurostati ühine andmete kogumine). Eesmärgiga mõõdetakse nende üliõpilaste osakaalu, kes õpingute lõpetamisel on kasutanud kraadi omandamisega seotud õpirännet ning ainepunktidega seotud õpirännet (ainepunktidega seotud õpiränne, mille minimaalne kestus on kolm kuud või mis moodustab vähemalt 15 Euroopa ainepunktisüsteemi (ECTS) ainepunkti (sealhulgas nii praktika kui ka õpiränne), või kraadi omandamisega seotud õpiränne, mille kestus on lühem kui kolm kuud ja mis moodustab vähemalt kolm ECTSi ainepunkti kogu õppetsükli vältel). Ainepunktidega seotud õpirände meetmed võivad olla kas täielikult füüsilised või põimitud ehk nad võivad koosneda nii virtuaalsest kui ka füüsilisest komponendist. Nõukogu 13. mai 2024. aasta soovituses „Liikuvus Euroopas“ – õpirände võimalused kõigile (ELT C, C/2024/3364, 14.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3364/oj) palus nõukogu komisjonil esitada 2026. aastal ettepanek andmete kogumise ajakohastatud metoodika kohta. Töö tulevase metoodikaga on Eurostati juhtimisel veel pooleli.

([13]) Eesmärk tugineb näitajale, mis määratleti nõukogu 24. novembri 2020. aasta soovituses jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja toimetulekut toetava kutsehariduse kohta (ELT C 417, 2.12.2020, lk 1). Sellega mõõdetakse konkreetsel kalendriaastal õpirändes osalenud õppijate osakaalu samal aastal kutsehariduse lõpetanute rühmas. See hõlmab osalejaid, kes kasutavad paindlikke õpirändevõimalusi, näiteks programmi Erasmus+ raames (lühiajaline, rühmapõhine ja põimitud õpiränne ning kutsevõistlustel osalemisega seotud õpiränne), või teistes liikuvusprogrammides. Näitaja põhineb Eurostatilt saadud andmetel (UNESCO, OECD ja Eurostati ühine andmete kogumine) kutseharidusõppe lõpetanute kohta ning programmist Erasmus+ saadud andmetel õpirände kohta. Programmi Erasmus+ andmeid võib täiendada ka riikide ametiasutuste liikuvusprogrammide andmetega, sealhulgas liikuvuse kestuse kohta, kui need andmed on kättesaadavad ja ainult juhul, kui esitatud andmed on võrreldavad programmi Erasmus+ andmetega. Kui riikide ametiasutuste andmeid kasutatakse, tuleks see läbipaistval viisil ära märkida.

9. **Rahvusvaheline atraktiivsus**

ELis peaks olema aastas vähemalt 350 000 väljastpoolt ELi pärit õppijat, kes tulevad siia õppima ja omandama kolmanda taseme haridust ([14]).

Lisaks eespool nimetatud ELi tasandi eesmärkidele nõukogu:

— tunnustab komisjoni tööd seoses kodanikuhariduse valdkonna näitajaga. Nõukogu võib tulevase eesmärgi ettepaneku alusel leppida kokku ELi tasandi eesmärgis, mis käsitleb seda 2. strateegilise prioriteediga seotud põhielementi;

— võtab teadmiseks komisjoni kavatsuse avaldada 2026. aastal Euroopa kutsehariduse strateegia ning esitada uued ettepanekud kutsehariduse ELi tasandi eesmärkide kohta. Nõukogu vaatab tulevased ettepanekud vajaduse korral läbi ja teeb otsuse uute ELi tasandi eesmärkide kohta.

([14]) Andmeallikas on Eurostat (UNESCO, OECD ja Eurostati ühine andmete kogumine). Eesmärgiga mõõdetakse kolmanda taseme hariduse (kolmanda taseme hariduse lühitsükkel või bakalaureuse-, magistri- või doktorikraad või samaväärse tasemega kraad) omandanud inimeste arvu, kes on pärit ELi mittekuuluvast riigist.

III LISA

KONKREETSED KÜSIMUSED JA MEETMED, MIS ON SEOTUD HARIDUSE JA KOOLITUSE VALDKONNA ÜLEEUROOPALISE KOOSTÖÖ STRATEEGILISTE PRIORITEETIDEGA TEISE TSÜKLI (2026–2030) JOOKSUL

Strateegiline prioriteet 1 – kirjaoskus, matemaatika ja loodusteadused kõigi jaoks

i) Edendada kirjaoskuse ning matemaatika ja loodusteaduste valdkonna oskuste arendamist, keskendudes nii kehvade kui ka heade õpitulemustega õpilaste toetamisele.

ii) Kaaluda komisjoni põhioskuste tegevuskavas ja komisjoni MATI-hariduse strateegilises kavas esitatud algatusi.

iii) Edendada ja toetada veelgi keelte õppimist ja õpetamist ning mitmekeelsust kõigi jaoks.

iv) Jätkata jõupingutusi haridus- ja koolitussüsteemist varakult lahkujate ja alasooritajate hulga vähendamiseks, toetades kogu kooli hõlmavat ning õppijakeskse haridusvisiooniga lähenemisviisi, mis on kooskõlas lapse õiguste konventsiooni põhimõtetega.

v) Tõhustada tööd õppijate üha mitmekesisemate vajadustega tegelemiseks ning parandada kõigi õppijate, sealhulgas puuetega või hariduslike erivajadustega õppijate ja ebasoodsas olukorras olevatest või haavatavatest rühmadest pärit õppijate juurdepääsu kvaliteetsele ja kaasavale haridusele ja koolitusele.

vi) Jätkata ELi alushariduse ja lapsehoiu kvaliteediraamistiku rakendamist.

vii) Keskenduda jätkuvalt soolisele ebavõrdsusele hariduses ja koolituses ning tüdrukute ja poiste ning naiste ja meeste ebavõrdsetele võimalustele, edendades sooliselt tasakaalustatumaid haridusvalikuid ning võideldes kahjulike sooliste stereotüüpide vastu hariduses ja hariduskarjääris, eelkõige MATI õppevaldkondades.

viii) Jätkuvalt soodustada kestlikku investeerimist kvaliteetsesse ja kaasavasse haridusse ja koolitusse.

Strateegiline prioriteet 2 – digioskuste ja kodanikuhariduse arendamine

i) Kaitsta ja edendada Euroopa väärtusi haridus- ja koolituspoliitikas kõigis valdkondades, edendades kodanikupädevust, kultuuridevahelist kompetentsust, mitmekeelset ja sotsiaalset pädevust, mitmekesisust, vastastikust mõistmist ja austust ning vastutustunnet demokraatlike väärtuste ja põhiõiguste suhtes hariduse ja koolituse kõikidel tasanditel ja liikides.

ii) Tugevdada kriitilist mõtlemist ja digitaalset kodanikupädevust, mida toetab digi- ja meediapädevus, sealhulgas arusaamine tehisintellektist, et reageerida kasvavale väär- ja desinformatsiooni probleemile.

iii) Uurida tehisintellekti ja muude tehnoloogiliste edusammude mõju haridusele ja koolitusele kõigis sektorites ning edendada nende eetilist ja vastutustundlikku kasutamist.

iv) Edendada koolides heaolu (sealhulgas digitaalset heaolu) ja vaimset tervist ning toetavat ja turvalist koolikeskkonda, et ennetada kõiki vägivalla, kiusamise, vaenukõne, väär- ja desinformatsiooni ning diskrimineerimise vorme ja nendega tegeleda.

v) Jätkata jõupingutusi rohepööret ja kestlikku arengut toetava õppe edendamiseks, jätkates interdistsiplinaarse lähenemisviisi kohaselt nende teemade juurutamist haridus- ja koolitussüsteemide kõigil tasemetel; kui see on asjakohane, võiks nende jõupingutustega mobiliseerida oskusteabe ja vahendid võrgustikutööks ning loominguliste lähenemisviiside toetamiseks, näiteks kliimaalast haridust edendava koalitsiooni ja Euroopa kestlikkusalaste pädevuste raamistiku GreenComp kasutamise kaudu.

vi) Jätkata parimate tavade vahetamist ja nende meetmete rakendamist, mis on esitatud digiõppe tegevuskavas 2021–2027 ja nõukogu 2023. aasta soovitustes peamiste edukat digiõpet ja -koolitust soodustavate tegurite kohta ning digioskuste ja -pädevuste õpetamise täiustamise kohta hariduses ja koolituses, võttes samal ajal arvesse algatusi, mis esitatakse peatses digiõppe ja -oskuste tuleviku tegevuskavas aastani 2030.

vii) Jätkata tööd õpetamise Euroopa mõõtmega.

viii) Töötada Euroopa tasandil välja kodanikuhariduse kontseptsioon ja seda analüüsida. Võimalike vahenditena võib kaaluda näiteks pädevusraamistikku ja suuniseid, võttes arvesse Euroopa Nõukogu tehtud tööd.

ix) Jätkata programmi Erasmus+ alla kuuluvate Jean Monnet' meetmete arendamist ja edendamist.

Strateegiline prioriteet 3 – elukestva õppe ja liikuvuse võimaldamine kõigile

i) Edendada paindlikke haridus- ja koolitussüsteeme, milles käsitletakse kutsehariduse ja -koolituse, kõrghariduse ja täiskasvanuhariduse, sealhulgas mitteformaalse ja informaalse õppe vahelisi üleminekuetappe ning haridusest ja koolitusest tööellu ülemineku etappi.

ii) Edendada elukestva õppe põhimõtet kui hariduse ja koolituse peamist kontseptsiooni.

iii) Tagada, et haridus- ja koolitussüsteemid, sealhulgas täiskasvanuhariduse süsteemid, toetaksid kõiki õppijaid muutuvale tööturule juurdepääsul ja nende isiklikus arengus ning jätkaksid kõigi täiskasvanute, eelkõige madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute oskuste täiendamise ja ümberõppe võimaluste parandamist.

iv) Jätkata uue Euroopa täiskasvanuhariduse tegevuskava 2021–2030 elluviimist.

v) Edendada õppijate, õpetajate ja koolitajate ning muude haridus- ja koolitustöötajate vabadust olla liikuvad ning asutuste vabadust teha õppega seotud liikuvuse ja piiriülese koostöö kaudu omavahel nii Euroopas kui ka mujal koostööd.

vi) Jätkata jõupingutusi, et kõrvaldada igat liiki õpi- ja õpetamisrände puhul olemasolevad takistused ja tõkked, sealhulgas need, mis on seotud juurdepääsu, juhendamise, õpilastele suunatud teenuste ja tunnustamisega.

vii) Uurida Euroopa koolide liitude arendamise võimalust.

viii) Võtta järelmeetmeid seoses algatustega, mis esitati nõukogu 13. mai 2024. aasta soovituses „„Liikuvus Euroopas" – õpirände võimalused kõigile".

ix) Suurendada jõupingutusi, millega meelitada rohkem üliõpilasi väljastpoolt ELi õppima ja lõpetama kõrgkooli ELis ning hoida talente kooskõlas ELi rändepoliitikaga.

x) Uurida võimalusi võtta meetmeid kooliharidustaseme ning kutseharidustaseme haridus- ja koolituskvalifikatsioonide ning välismaal veedetud õppeperioodide õpiväljundite vastastikuseks tunnustamiseks, et edendada liikuvust ja edasisi õpinguid.

xi) Jätkata vajaduse korral tööd mitteformaalse ja informaalse õppe, sealhulgas vabatahtliku tegevuse tulemuste tunnustamiseks ja valideerimiseks ning piiriülese solidaarsustegevuse kaasavuse, kvaliteedi ja tunnustamise suurendamiseks.

Strateegiline prioriteet 4 – atraktiivsuse, pädevuste ja motivatsiooni suurendamine hariduse ja koolitusega seotud elukutsete puhul

i) Jätkata tipptasemel õpetamise edendamist kõigil haridus- ja koolitustasemetel ning parandada õpetaja, pedagoogi ja juhi elukutse atraktiivsust ja staatust.

ii) Tugevdada Euroopa koostööd pädevate, kõrge kvalifikatsiooniga ja motiveeritud õpetajate ja koolitajate ligimeelitamise ja hoidmise parimate tavade jagamisel, sealhulgas seoses nende töötingimustega.

iii) Osaleda ELi õpetajate ja koolitajate tegevuskava väljatöötamises.

iv) Jätkata baas- ja kõrgema taseme digioskuste ja -pädevuste ning uuendusliku pedagoogika arendamise toetamist, sealhulgas tagades, et õpetajahariduses käsitletakse õpetajate pädevust õpetada digikeskkonnas ning reageerida tehisintellektiga seotud probleemidele ja võimalustele.

v) Jätkata õpetajaharidusasutuste võrgustike arendamist programmi Erasmus+ õpetajate akadeemiate kaudu.

vi) Toetada õpetajaid, haridustöötajaid, koolitajaid ning haridus- ja koolitusvaldkonna juhte kaasamise, võrdsete võimaluste ja mitmekesisuse haldamisel seoses keele, kultuuri ja vanusega.

vii) Jätkata Euroopas õpetajate, koolitajate, haridus- ja koolitusvaldkonna juhtide ning muude pedagoogiliste ja haridustöötajate õpirände võimaluste hulga ja kvaliteedi suurendamist.

viii) Teha tööd soolise tasakaalustamatuse vähendamiseks igal tasemel ja igat liiki hariduse ja koolitusega seotud elukutsete puhul.

ix) Osaleda akadeemiliste töötajate Euroopa pädevusraamistiku võimalikus väljatöötamises ning kõrghariduskarjääri atraktiivsuse ja kestlikkuse tagamise meetmete rakendamises.

Strateegiline prioriteet 5 – tipptasemel ja atraktiivse Euroopa kutsehariduse ja -õppe edendamine

i) Võtta eesmärgiks atraktiivne ja uuenduslik kutsehariduse ja -õppe süsteem, töötades välja Euroopa kutsehariduse ja -õppe strateegia, milles keskendutakse atraktiivsusele, tipptasemele ja kaasavusele.

ii) Jätkata riikidevahelise koostöö tugevdamist, näiteks kutsehariduse tipptaseme keskuste raames, ning toetada nende edasist arendamist ja võrgustike loomist.

iii) Hõlbustada kutseõpilaste liikuvust, uurides võimaliku Euroopa kutsehariduse ja -õppe diplomi/märgise väljatöötamist, kaaludes samal ajal ka võimalikke alternatiivseid lähenemisviise, et nõukogu saaks võtta hilisemas etapis vastu otsuse.

iv) Jätkata kutsehariduse ja -õppe valdkonnas Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule vastavate mikrokraadide edendamist ja kasutamist, kui see on asjakohane.

v) Rakendada Herningi deklaratsiooni atraktiivse ja kaasava kutsehariduse ja -õppe kohta konkurentsivõime suurendamiseks ja kvaliteetsete töökohtade loomiseks aastatel 2026–2030.

vi) Laiendada veelgi Euroopa Õpipoisiõppe Liitu.

vii) Kaaluda MATI-hariduse strateegilise kavaga seotud kutsehariduse ja -õppe algatusi.

viii) Aidata kaasa rohepöördele ning jätkata keskkonnasäästlikkuse perspektiivide edendamist haridus- ja koolituskavades.

ix) Jätkata kutsehariduses ja -õppes baas- ja kõrgema taseme digioskuste ja -pädevuste arendamisega tegelemist, et tulla toime majanduse ja ühiskonna tehnoloogilise ümberkujunemise ja digipöördega ning sellele reageerida.

Strateegiline prioriteet 6 – konkurentsivõimelise Euroopa kõrghariduse edendamine

i) Julgustada jätkuvalt tihendama ja süvendama koostööd kõrgharidusasutuste vahel, edendades ja soodustades sujuvat riikidevahelist koostööd.

ii) Jätkata Euroopa ülikoolide algatuse arendamist programmi Erasmus+ raames koostoimes ELi, piirkondlike ja riiklike rahastamisvahenditega, tuginedes juba tehtud edusammude hindamisele.

iii) Jätkuvalt tõhustada kvalifikatsioonide automaatset vastastikust tunnustamist õpingute jätkamise eesmärgil ([1]).

iv) Jätkata 2025. aasta mais kokku lepitud kolmeetapilist protsessi „eesmärgiga rakendada ühise Euroopa kraadi märgis ja sillutada teed ühisele Euroopa kraadile“, tuginedes Euroopa haridusruumi strateegilise raamistiku kõrghariduse töörühma poliitikalabori tööle ning kaaludes samal ajal võimalikke alternatiivseid lähenemisviise.

v) Uurida võimalusi jätkata kõrgharidusasutuste liitude kvaliteedi tagamise raamistiku väljatöötamist, tuginedes Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standarditele ja suunistele ning ühisõppekavade kvaliteedihindamist käsitleva Euroopa lähenemisviisi standarditele.

vi) Püüda muuta kõrgharidus paremini kättesaadavaks suuremale hulgale õppijatele ja vanuserühmadele ning pakkuda neile sihipärast juhendamist ja tuge, et aidata neil edu saavutada.

vii) Kaaluda MATI-hariduse strateegilise kavaga seotud kõrgharidusalgatusi.

viii) Soodustada tasakaalustatud liikuvust ning oskuste tasakaalustatud ringlust ja jaotamist.

ix) Jätkata koostoime suurendamist ja edasise töö hõlbustamist kõrgharidus-, innovatsiooni-, teadus- ja majandussektorite vahel, keskendudes tööturu vajadustele vastavuse ja ettevõtluse tugevdamisele.

x) Jätkata Euroopa kõrgharidussektori novaatorlikkuse, kaasavuse ja konkurentsivõime alase tõendusbaasi täiendamist, sealhulgas seoses omandatud oskuste asjakohasuse ja kõrghariduse omandanute tulemuste võrreldavusega.

xi) Toetada tõenduspõhist poliitikakujundamist, eelkõige Euroopa kõrgharidussektori vaatluskeskuse pideva täiustamise kaudu, ning edendada Euroopa üliõpilaste uuringut Eurostudent ja hariduse omandanute edasise tegevuse jälgimise Euroopa uuringut Eurograduate.

([1]) Kooskõlas nõukogu 26. novembri 2018. aasta soovitusega kõrg- ja keskhariduskvalifikatsioonide ning välismaal veedetud õppeperioodide õpiväljundite automaatse vastastikuse tunnustamise edendamise kohta (ELT C 444, 10.12.2018, lk 1).

xii) Jätkata mikrokraadide edendamist ja kasutamist kõrghariduse valdkonnas.

xiii) Julgustada Euroopa üliõpilaspileti algatuse edasist kasutamist, et sellest saaksid kasu kõik liikuvuses osalevad üliõpilased Euroopas.

xiv) Jätkata kõrghariduses digioskuste ja -pädevuste, sealhulgas tehisintellekti kasutamise arendamisega tegelemist, et tulla toime majanduse ja ühiskonna tehnoloogilise ümberkujunemise ja digipöördega ning sellele reageerida.

xv) Aidata kaasa akadeemiliste põhiväärtuste kaitsmise toetamisele koostoimes Bologna protsessi ja Euroopa teadusruumi meetmetega.